२
वितः षिड्डुगणगवराः भिन्नविन्नइतिचरणशोछेदातांनागगारांहृ
छेकका री ॥ ६ ॥ जमिति ॥ अमुष्यरवङ्ग इहलोके जयति । किं
विधः जैत्रजयशीलं यत्र जन्य संग्रामः तस्य अत्तिरभवि जंघा
लः सत्वर इत्यर्थः जंघालोतिजव इत्यमरः जन्मजाते प्राणि
मात्रे अवार्त्तिं ज्वरपीडां जनयत् त्रिजगन्ति त्रैलोक्यं जयिनः प
राक्रमवतः बाहुजस्यक्षत्रियस्य जीवात् जीवनेत्येष धं जीवा
तुर्जीवनौषधमित्यमरः । ७नः किंविधः अप्यवाप्तिजगति
जयिनः । दोर्भुजंगस्य बाहुसर्पस्य जिह्वा ॥ जया जातिः घस्त
जा धानिः जायाजानिड । वस्तधामेवेत्यं ज्योतिमे ० । व्याघ्राश्च
जातशृंगजरदना श्वापिशिलाश्चजना सांभंजतेत त्रयजसंयोगयः
जाताः ज्वालाः यस्मिन्तत्तथा अननेएव जटाबाहू । जगाज्ञि

खं० श० त्वरः॥७॥मादिति॥ अस्य खड्गः उष्मि न्करणारम्भसंरम्भप्रा
४ मादरंयथास्यात्तथा प्राप्तिं हीतेन गच्छति॥ किंविधः जैत्रवज
न्ये जयशीले संग्रामे हन्मिति रु न्कात्त खड्ग करणाशब्दा
न्प्रोक्तिहानेः हृतवानित्यर्थः स्त्रीणन्तो द्विविधान्यसा
न्त्वान् सहहृष्टिकवान् सहशान् तः किंविधानामरणाम
त्तिनि मरणात्कारिराः किंकुर्वन्तः तामासिद्धो माधांको
मान्कु धांचत्र वु स्यांभस्मरूपामित्यर्थः शिवजनैर्वैरिलोकं
न्हृति शीघ्रग्राहयन् किंविधा खड्गस्यां द्रुकुटे शंभोर
रिवांतनम्राः येश्र हिता ऽसु स्स्वनुलज्जन॥८॥ तोमिति॥ अस्य
अद्य खड्गः प्रतिभिरस्तु भटान्जातिपत्त वीरान्श्राकुशीघ्रं
कान्नातान् प्रतिगच्छती त्यर्थः किंविधः टंकारेण शोषन

प्र

उद्धृहि तांकैटितां: याः कोटिशः असंख्याः चापको:
टि: स्फटिति शाणिंधनुषि धत्स्व प्रभूत: किंविध: हे भैरवेंद्र
ईशेनुतं कारी वकिंविधे कंठलग्नकोविदास्थिपिधानमालेयवय
लेयां टंक: विदारकं पुत: करिरातेन: गजा: तेषां कटा:
गंडस्थलानि त एव कटाहास्थलादि पाकपात्राणि ते
षां कुहराणि छ्रीकरणासमर्पयन्ति कोटि धरस्येति किं
विधाव प्रति भटस्तम्भनक्तः [illegible] इच्छीमे: [illegible]
कटकटिलस्फुटे: पट्टिशैः खड्गैः फलकैः उग्रैः [illegible]
मौपेक्षाते। कोटिमसंख्यारीति विशेषणानि विषयो
ज्यां टां गाढां धिति।।८ तदीपः कुठार: रिपुशिरस्मि
प्रां घूलुठति। किंविध: हे भैरवस्तवंव धिनि कंठसीमानि

कृते: यधि मम हे:

स्व० शा० कंठसमीपदेशेठात्कारीशब्दकर्त्ता किंविधेकंठसीमंतिकंठेंतनरे टी०
५ पुनः किंविधः कठोरे रक्तं घर्षणेठात्कारी पुनः किंविधः रेभेकुंभ
दृष्टेठात्कारीशीकिंविधेकुंभदृष्टेराठकमठपत्रेदृष्टांकरूपस्य
शाठोधुन्दुरके धूर्तमध्यस्य पुरुषेलसच्छतिमहीवः दृष्टाखीलानु
कारेदृष्टस्वरूपस्थीलेतनतुल्ये। शाधियतः दीर्घः कठोरच्छाविः सूर्यः
तस्यजरठतरःस्थः चोतः प्रकाशः तस्यसंघट्टः तेन सूर्छित
धिराणीमत्तजाद्वित्याहृयः षडितितुमूलं। किंकर्वेन्नसन्
काला: दिशः काष्ठाः दिशः कोष्ठाः स्वाधीनाः कुर्वन्सम
कोष्ठः कृत्स्नेचात्मीयोमप्येकदेवनाहंस्यवैत्रिमे२०॥डि
मिति॥ श्रेस्यमंडलाग्रहउमेदनंतत्तमः गच्छति॥किंविधः
दंडायुधस्ययस्याडाः शाशुःपोत्तःपाकामेकोडिमेनरतर भ

प्रधनमेवसंग्राम एव घनतडित्तस्याः चंडदोःहस्तःकुं
डलीद्रःशेषः तच्चेदुः गरले द्विवडक्केगरलोविषमित्य
मरः। प्रोद्दंडः दर्पायिवांतयेद्विरदनाः गजास्तेयातिः
डः गंडकः। शोर्यस्तुः डिंडुभः सूचकवाद्यविशेषः
प्रचंडस्वभावः तस्यान्नडांडंश्राधिकरूपवनः किंवि
धः युधिसंग्रामे घनाः मधुपाः येतेगलंतः स्रवंतः गं
डाः येषांते एवंविधाः वेतंडाः गजास्तेषां शुंडाः। तासांको
डं समूहं कुंड्डं छेदं वितत्य विस्तार्य पतद्भूतः आडिमार
येन सः॥ ४॥ ठनिनामदुष्यस्व:निर्बधा सुखप्रयुक्ताः
वीरास्तेषां प्रति हन्यः प्रणाः सालेइपटमेकोत्
प्रवर्तितो किंविधः ५ कयाविजयमहलेन स्तुरुराः२

ख॰ प्र॰ रूपायाः कीर्त्तिः तस्याः प्रशस्तिः प्रसारः तस्यांस्तु विज टी॰
६ यश्रीं युक्तस्याः विवोटानिरूपाख्यातः श्रोत्रेनिपातः प्रसरणा
यासमिति संग्रामः तत्रवाटसोटासहस्रशीलः स्तु
6 नः किंविधालीटं आस्वादितं कोशं कोविडसप
दस्तं तदेवसी धूमपर्य्ययेन । गृहे अशक्तेऽप्यशक्तेऽमासा
कर्त्तः वीटा अवमानना । इति सूत्रः कतगृहे इत्यता
या अधिष्ठातान्यस्य स्वविधुत्यजा उपेयुषं तीः
सारः ॥ ९ ॥ प्राणा इति ॥ अस्पतीद्वाणः कृपाणः
वारणानां गजानां गयोऽसरूपत्वं स्थापितः स्यात्
तं यथा तस्याः स्मरणां तिस्रोऽहिंसा यासां स्पृती न्यपिः
किंविधः दर्पस्य बलस्य प्राणाः वकुत्वेनानिहत्वा प्रसा

१ वशमनशिशु: तस्य पाणिः हस्तः पाणाभ्यां तिराशीतिद्धलोवे
ति दीर्घ: छित्वराणतां सारङ्गांणां छित्वा द्वित्वरा दुः हृदश्च इत्यमरः
कार्मुणं स्थूलकर्म तस्यां श्रीप्रसंगे पत्र वारवाराणांक वचं
कंचुको स्त्रीवारवाणा इत्यमरः तत्र प्रकरणं तत्र कुशलः
कौरवांगासारि तं मेघ पांडुः सहं सार्विर्यैन कोशेयत्र
छिपत्तां शीर्षाणि तं रक्तां तेन श्रोतः शक्तिः एवाकिरणाः १
प्रोक्तार्थः तस्य छुराणयः भय एवाः ते बाण्योषिणः तस्याः १
श्रावणः घर्षणपाशौभणः प्रकरण श्रीर्यस्यसः उद्धृतः पा=८
उत्थापितः १३ तस्यादिति अस्यरत्नुः श्रीवशत्रुतस्य
लववत स्थले ठिमारयतीत्यर्थः तराणि हि साया किंविधः
तस्यां श्री पुत्राणाधिसंग्राम समुद्र तत्तीर्णः तररोगछुः तस्य

रव·श· वनतरयायोरितिना रः उज्वलः किंविधं ररााछिं त्रप्यन्नः टी·
७ दंतिन एवदि तीक्ष्णाः पर्वताय स्मिन्सन प्याने तर लतेरा
स्राविरे चलाः तर त्रयेपत्रयः पदानेयेः त एकभंगाः तंरगाः
यस्मिन्नते विघूर्णान्तः तंगाः येस्रश्वास्त एवबत्तंगत्नोये स्रा
स्मिन्नते त्वंगंत्रः तीक्ष्णाः येस्रसयः तएवन्तर्वान्निमयो
यास्मिन्नीनित्रप्याने भूतान्निदलेन प्राकायएव मुक्तायो
यस्मिन्नते २४ स्थूलमिति स्रस्यच्छः स्वच्छः स्वच्छः सवि
धस्यानपिरसमीपवर्त्तिनोपिव्यप्यपति किंविधः
प्रत्यर्थिसार्थैः परिपंथिसमूहैः वस्तानि यानि नेत्राणि
तत्र स्रातिथि त्वंतीनः हृष्टश्रातयावत किंविधैः प्रत्य
र्थिसार्थैः स्थूलैः स्थूलैः दीर्घैः दीर्घैः स्वराङ्गिः स्रसहात्वात्प्र

पितरूपपुरुषैस्तैः विदग्धस्तत्पुन्नागानि वीतरागालिपेषां
मैः तैर्धर्मार्थसंपन्नास्तैः अपापैर्विनिर ऋषिकोशिथि
लरसणकषायेषां तांतैस्तत्र्याग्रैः वपस्तुतनाकं पेनव्या
र्यानिशाखाश्रितैर्येषां तैस्तैः अतएवस्याणुसंस्थांसं
प्राप्तैः प्राप्तैः यः पंथास्तत्रचरंतोपि चराचरैः महा
पथस्तकमरतांगमितं १५ हृष्यादीति अनुष्टुप्वृत्तेन वङ्गः दी
व्यतेक्रीडतीति किं विधः ईप्सितपक्षीः वाङ्गः स एवकाल
लक्रूरद्रुमः विषतरुः तस्यतरुरसात् लंतवीनपत्रं
दर्पस्तेरावलेहः हस्तीद्रः तस्यप्राग्रीवः दीर्घादन्ततो
रवात् सैषेषुपदलितं विशीर्णं दलं यस्यैवं विधं पुंसो
रं तस्यद्वाराणि ध्याभागः तद्द्देहीयस्य संतप्यामयम

ख॰श॰ इतियावत् दीप्यतयत्नैर्दाघमधंदिनं डम्सकालमध्या टी॰
८ ह्नंतत्त्वयः दिवसमारीतस्य द्योतः प्रकाशः तेन हुः प्रेदूत्या
दीप्तिर्यस्य सः अयस्त हर्यांवै स्त्रीरांगं दीर्घदीर्घमातिम
नेदोस्यांडु स्यस्यभावत्तत्पातन्नदद्तु १६ धैर्येति अत्र
स्यक्षत्रयरखड्गः श्रेष्ठात्यभाजः रराधरीराणवेरान् संग्राम
भूमिगत्तात् धीरान् धुनोकपयति किंविधः धैर्यस्य
गुरास्यश्चाधारयाद्रिः ध्वंसं विभुधव धृतो देवस्त्रीरांसा
धूसंयेतनत्तः धाम्नातेजसां धामां धिस्थाने क्रोधएवानलः
तस्य धूमः प्रधनं संग्रामः तेदेवुरपवरः तस्यउद्धरः धूर्धरः
भारधर्त्ती धीरादातः कृतवःश्रेष्ठः तस्य दूर्पवाहाहस्तः भु
जावाहे निस्त्रीत्वेन निर्देशः धीरोदात्तललदारो सकालिकायां

वतुर्धा ७ रुथः धीरोदात्तो धीरललितो धीरप्रशांतो धीरोद्धतश्चे
ति तत्र कृपावारागतिगंभीरोविनीतः क्षमाविकत्थनः धीरो
दात्तः सविज्ञेयो रामोदासरार्थियर्थ्योत्ति धराधि धेदामराज्ञा
यन्नः श्री हुताधाराधरः स्वहेति मृगीकारेश्यंम १७ नानेति
अस्य त्वत्पत्कृपाराः प्रधनेष्वत्पान्संग्रामास्थितदा त्रः
ति धुनीतेनितरां कंपयंतीत्यर्थः किंकुर्वन्सन् नानानीकेष्व
नेकसैन्येत्पपत्तिषुमध्येनतन्मात् उद्धतानतमयन्सन् स्था
नतानतनमात् स्वाधिपत्येतिः स्वापत्यंसपत्नमहितं यथा तथा
स्थितिधनंम्मरगाराहित्यंनयन् इतिनाकिंकुर्वन् स्मातिमृत्ता
नस्वगुप्तान् कुलंच्यत्यर्थं निष्फलत्वानिर्मथ्यन्दूरीकुर्वन्नित्य
र्थः वैरिनार्यः प्रान्तुस्त्रियः तासांजनः सम्हहः तस्यनयन् सरोजर

ख॰ प्र॰ न्मनेतत्कलंकात्यभिप्रायेणोक्तवचनं धाराजलेनेत्यस्य कुर्वन् १८ टी॰

९ पादांते इति अस्य कूपारा: पौर्वापर्यात्प्रबला: ये परं नृपाः ता

न्प्रबलपरनृपान्शोषयतु राज्ञः पिनाकिमर्दयतीत्यर्थः किंवि

—२ धः पादांते पातका: पतनशीला: ये क्ष्मापतयो राजानः तेषां

पटलं समूहः तस्य परापीड: उत्कटघोरखरः तं पुष्पाधिवासा

तः पुष्पसौगंध्यात् पुष्पंती पुष्पा भवंती पुष्पं यालीभ्रमरपंक्तिः

तस्याः भ्रमः भ्रांतिस्तां करोतीति कृत्वा तेन यत्पात्यं तस्य

पादाग्राधिष्ठानं हस्तः स्त्रीस्तर्पस्य पुष्टः यप्रकाशः तस्य प्रति

फलनं विलास: तेन परिप्राप्ता दिक्षु दिशां वा श्रीर्यैस्तत्सतया

मत्त एकच्छत्रः सर्वः १९ स्फार इति अस्य छत्रः खड्गः स्फूर्जति दी

प्तो भवति किंविधः विघ्नो घनेन प्राप्तवंतानि रंतरां स्फारतराः

यकीररागास्तैः स्फीतः प्रकटः मध्यंदिनार्कः मध्यान्हसूर्य
मस्यस्फायत्नवार्द्धिस्तुयत्र कांतिप्रतानितेस्य प्रतिफलनभरा:
छिस्फुरोभावास्तैः स्फारः दीर्घः शौर्यवन्हेः स्फुलिंग इवस्फु
लिंगवत्ताः विशेष्यपरत्वाज्ञेया प्रत्यर्पितएवं भ्रामितेथवा
भ्रामितस्याः फालः विदमकः अहिताः वैरिणः तेषां गतवाः
समूहः अस्य अभाग्यमएवरत्तः नेस्यापकोटं ------
फलेसमीकेसंग्रामे भ्रामिसुखपतितान्फेरुडांर्वत्तू अपेरवः
फेरुनामिति अभ्रतेलिपिः जंबुकश्चावात्रक्रोवत्तित्यर्थः
२० विबोकइति अस्यबाहौ हस्तेमंडलाग्रः खड्गः विलसतिकिं
विधः बहुलरुच्याः विबोकाः विलासः विबोकलक्ष्यागीततेयं
रीपतैरिष्टोपिवस्तुान्यवहेलनं विबोकस्तावनितगर्वेणावस्तु

ख०श० नीरेष्टेयनाद्द इति दर्पसागोत्कोऽस्य प्रवलः वलभरो वेधांत्रेये२ टी०
१० वैधिरास्तेषां वाला वलास्ता सांबाष्पां कतांऽस्य जलानां निद
नेकारणं वलभिन् इंद्रः मंडुपलः इंद्रनीलपाषाणास्तेस्त्वा
10
त्विलस्य विडंबीकरणकरणाकर्त्ता प्रकाशो यस्य सः ० मयावं
हि ह्युः आनिशायेनु वंदुरिति ---------------- पुनः
किंविधः नीव्रशोचिः नीव्राशोचिः सूर्य इति यावत् नस्यप्र
सरस्तेन शवलितः चित्रितः किर्मीरकैलमायशावलैतास्ये क
र्बुर इत्यमरः इष्टाप्यसिंदुः वीजं उत्पादकं अंबरांतः आकाश
मध्ये वडु धाम्रतेक धाम्यांडकी २१ भास्वदिति अस्यअभीकः
निर्भयः अथवा अभीक इव कामुक इव रूपकंरणाभुवंसेयारः
मत्स्रमिंत्राभितः समंतात् भान्ति किंविधः भास्वतः सूर्यस्य भा

संतापेन मस्तयः किरणाः तेषां व्यतिकरः संपर्कः तेन नष्टत
या पूर्णायेत्यर्थः भूत्वा भ्रमभ्रांतशालेष्वाकाशमध्ये भूयः
वारंवारं संभ्रांतिभाजं भ्रमं गतं अहितनृवांभूभुजां राज्ञो स्त ८
मुद्धांतात् तस्य दद्यात् भवतां अभंगः पराजयः तेन तेन वातस्य
मनोभिः प्रसभं अभिपतंतः येकुंभिनः तेषां कुंभाग्रभेदः
तस्मात् उद्भूतं यत् मस्टकरत्नं तेन भास्वन्मौर्यस्य २२
भीमामीति अग्रगण्यमंडलाग्रः प्रमदाः प्रकृष्टमदाः ये
नृपाः राजानः तेषां चक्रः सेनां तान् भावयतो मा ध्याति किंवि
धः मैथिली भर्ता तां पृथ्वीं शासतं नमतं च नमनं चेतयोमी
मांसा हवैतत्तरविचारः समीके संग्रामे मानात् साम्मुख्यभा
जां मोहमार्गः अहिमकरः श्रीसूर्यः तस्य मयूखाः तेः

ख॰ श॰ कृत्वास्ति अत्रत्य तंमाधंत्र: मरीचयो यस्य सः मंदं मंदं मदांधाः टी॰
११ येद्विरदानांतेषांमदएवमषीपटः तस्यमात्रैर्यविधः तेनम्र
र्धत्तैर्द्विगुणितताम्रत्तिः कायो यस्य अत्र तिश्यामशरीरइ
तियावत् २३ परगामिनि अस्य सायकः खड्गः शरखड्ग
घस्तायघ इत्यमरः जयति किंविधः यस्य सः लोकत्रया
श्रीत्रैलोक्यगमतेविस्मयसत्तमीन्मातिशयो यस्यास्तीति
तस्या यानं वाहनं आरिहव एकत्रा ग्रार्यपत्रः तस्मिन्
यव: यत्रस्तंभः युधिष्ठिरसंग्रामविजयं यास्यतः त्वत्रिय
स्यद्वीपः अति हटं युगं युगस्य वोढातद्य हतिरप्यु
गग्रासंगामिनि यत्र यज्ञायांविजयेपुष्पताधाः गजाः
तेषांक्रमा यत्राविस्तरनापाकटपुगली गंडस्थलयुग्मंतां

दारयन् पातयामास तुरगान् रसात् योधान् अस्यन् क्षिपन्
हरीकेर्वन्नित्यर्थः अमायः निःकपटः समेता भृत्यैर्वा
जयद्भुवां जप वृत्तां नायकः मुख्यः २४ राष्ट्रछिद्रिति
अस्य कुठारः यजाति रामदीप्तो किंविधः राष्ट्रं छिद्यंति
द्वेषिणः तेन त्रपा यैः त एव वासराः दिवसाः तेषां रजनी नाशक
त्वात् छिद्रिकारादित्रिड्डीपू अतो रजनिरपीति राष्ट्रकु
ठः अचरमा प्रथमा वीरास्त एव शाईलाः तेषां स्वर्व्यारेवा
गमनं तारेखा यो दान्तेन लेखावाप पिबामि धेयरायसिकाः
वैरपिवा तेषां उत्कटं पत्रं तेतसे सन्नाः सारः श्रि
यांशायस्येतिसत प्रारुद्धः प्रवराधितः अरातिः प्रबन्धेः
नसः श्वेरं अत्य पर्यरहसा वेगेन कशिणः गजाः तेषां कराः

ख॰ प्र॰ शुंडादंडाः करटागंडस्थलानि तान् दारयत् अतिसा टी॰
१२ रः अत्यंतबलः परसमरविधौ वैरि संग्रामे कर्त्तव्यतायां
12 रत्नाधारः २६ लक्ष्मीति अमुष्य मंडलाग्रः कलहे सं
ग्रामे कालवत् यमवत् विलसति किंविधः लक्ष्म्याः ली
लोपधानं केलिः कलहः तस्य कुलं समूहः तस्य निलयो गृ
हः सहसा निवेशः तस्य संतानं विस्तारः तस्य मूलं कारणं
लोकालोकः पर्वतः सप्तावधिर्मर्यादा यस्य तं एवं विधं क्ष्मा
वलयं पृथ्वीमंडलं तत्र मिलंतः ये क्ष्माधीशाः पृथिवीशाः
तैः लेख्यारेखला यस्य नृसिंहः लसनाः छिन्नापेक्षा ले भगंडाः उ
न्मत्तगजगंडस्थलानि तेभ्यः उल्ललंति यानि क्षालिपल्ला
नि भ्रमरसंघाः तैः लीलितः विहितलोकाः शत्रुजनाः ९

तेषां अस्वस्तन प्राणानाद् लोलि हानः अन्तिप्राये नास्वादकः
२६ कलादिति अभेद्यरवङ्गःवरेश्चेस्तेविग्रहेसंग्रामेति
प्रिष्टंमहांतवैरिजांत शत्रुसमूहं विवशापन्निमारयति
किंविधः कलाह्निः संचरह्निः वारवर्गैः विष्या त्वात् निर्लज्ज
त्वात् वीदित्नाप्रीयस्य किंविधैःवीरवर्गैः वारवारेणः
अंगत्राणैः कंचुकोप्रार वाणोस्त्रीत्यमरः तेरावृत्ताः विव
लवलावलाः विग्रहाः शरीराणि येषां तेन त्यानेः अति
लिकरालागतिर्यस्य सः विस्फुरन् वीतशोकः निर्भयः
वारंवारं विवस्वतः श्रीसूर्यस्य त्यनि कारिता मिश्रिता
या रुकृत्त यौव्याप्तिदृग्धाकाशोभिद्योतमानः दी प्रशस्त
र्यः २७ श्यामीरीति एतद्दीपःकृपाणः शत्रुनस्ता

र॰ घ॰ शिरसि स्थशंकनिः शाकं प्रदरणानि नमारयन्ति प्रहिंसापाणि टी॰
१२ नि धातुः किंविधः श्यामैः स्मंसु प्रकांडैः प्रशस्तोभूमिः
प्रकांड मुद्धतल्लजौ प्रशस्तवाचकान्यमूनीत्यमरः दि
13 शि दिशि प्रतीति दिशं स्यात् स्वबाणान् शराः बहु घृत्यर्थः दर्शयि
न् पुनः शूराणां वीराणां क्षात्रवाराणां वैरिणां सम्मूहः
शमनः यमः शमनो यमराड् यमः इत्यमरः तस्य शि
भुजयावत्तमुखभा वेतवीक्ष्यमाणाः दृश्यमानः संहार
कत्वादि निभावः शांतामवक्रांतिः श्रमो यस्य जगति
न्टशंसात् धातुकात् वा कलयन् खंडयन् स्मा स्मिनानां
शरणायः शरणी ययोग्यः शोतः नीदृताः २८ खांडिति
एभिः अमुष्य कृपणाः श्यामः कृपाणाः विद्विषतां

वैरिणां खंडं समूहं सपत्नारिद्विषद्वेषणा उद्दिदृश्यमर:
रुषा क्रोधेन परिकम्पातिकम्पा विलेखने घर्षपातीत्यर्थ: धर्षि=
र्षः किंविधः खाङ्कुरायं स्वात्म्यमात्यम् हृत्कोशान्दुर्गरा वृ
धि= बलानि चेति तस्य वेपि वस्तं येषां तेतान् स्वाभिलाषस्व
मंत्रानि यन्त्रा नूप खंडान्त्रास्तिकान् जागति कलयय
न दुष्टे: विषमं यत्नू विषंतनूहं नीति हयाः धर्षके
———— मर्षिरा सहनशील: न मो छिखत्यापिखंडः कोर
स्यद्दत्यर्पः अनमान्ति उक्तीति छि खातिपक्षेषः कठिनः: ७
ष:प: चाप: पत्नीनस्य छद: ७मातिन्यमर: तत्व नमस्त्री ६
यस्येतिसतत्थ्य २८ रसमिति अस्यमा यकु: खड्ग: सा
हसस्य उद्योगस्य सपत्न्यासरभसं स वेगासर्वत: स्फुरति

ख॰श॰ किंविधः सत्वसारैः संप्रवर्गाः पुनः सुरासुराणां देवानां सरासीः टी०
२४ मार्गः गगनमिति यावत् तेन समानीनां सौरीणां स्व
रस्य इमाः सौर्यः तासां युतीनां कांतीनां संप्रसारैः समस्त
मयं समकालं समकालं समासः तेन प्राप्ताः नेत्राः महत्त्वं येन
सः संग्रामाग्रे सुराणां पुरोगामिनां स्तमिति भुसमा
स सहसा अतर्कितं सा ध्वसं भयं भीतिभीः सा ध्वसं भ
यमित्यमरः सं ददानः ददातीति ददानः सम् उपसर्गः ३०
हालेति मुख्यः खड्गः महीं द्वान्तरोक्तः उत्क्षीहात् हंति मा
रयति किंविधः मोहस्य छेदयंति तेमोहसच्छहा अज्ञानवंतः
ये ऽसवः प्राणाः मोनक्तणामिव जगतां हालामयं अ
नेन सादरत्वाव्यंजितं मोहस्य छेहेनिमित्तेपदे हालाि

धायतां वापृतः किंविधः शात्रुभूमेः शात्रव एव भूमिः तस्यां ह
लाविदारकः च पुनः अहमहमिकया अहं पूर्वमिति विग्रहेश
रीरे हृताः यांच्छाः स्पृहे हान्त इन्ही छे त्यमर तत्वतां विस्तार
यतां हृयः न्यतुर्योग्यः हालाहलः विषं स्वसमत इतिव्य
ज्यते हंत इति खेदे हाहेति दुःखे तव वचनं त्वाहरं त्वाग्र
हितपुत्त नयावैरिसितया कठोरतीनः ग्रहवानि हत्ताह
पितकनयाहृत्नेकाले हे दुःसहः सोढुमशक्यो ज्ञेयमिति २२
मस्यकुलीरवक्रः शरणागरसि विज्ञानां शात्रवाणां स्व
स्यात्मनः वैज्ञानिकत्वं ज्ञात्वं ज्ञापयति दर्शयती
त्यर्थः किंविधः इति गदितमात्रिः कुतीतिकिम प्रज्ञाव
निपातः स्यादिति नतनिवह प्रतिज्ञात देवप्रकरयति

ख॰श॰ स्ववक्तृज्ञापि सर्वज्ञो विज्ञः बुधः ज्ञेयं वस्तु साकल्यतः सा
१५ मस्त्यतः किल निश्चये तेन ज्ञातं किं प्रभवानि तेन्यर्थैः तस्मा
त्त्वज्ञानं इहलोके सुभृष्णोपमं नास्तीन्यर्थैः हीतिनिश्चये
तेनः ज्ञाते तेन दूरयात्रा दूरंगता ३२ तीराधिरितिं नैस्य
कौशेयकः तवारो चिवत् विद्युल्लतैव मलदयोपि तस्तरि
देशाकाशे मलिता किं विधः लक्ष्यः यः नवनेना चंद्रस्त
स्यतापितं मलए वयश्रोयेन समन्यात्तोमहीनः तीरो
द्विरि वदीराद्यैः स्तूपकं तीरगानां दाराम्य डलस्य जा
नेकतया उत्पादकतया कल्पवृक्षः नदीराश्च तीराणा
शिता परिता यतश्चा तीराणा पृथिव्यामत्यंतः
भैौपिपदात्तिकं देयकृत अनिमुरवं यत्तत्तंतस्य व

यो वि॰ तस्येतिस

त्वः तत्र द्दनं आयाताः तस्माद्ध ः रत्नैर्मिनियावत् विशे
षताच्छिरोब्ध्यमीनीतिरि[illegible] वामनः ह्वीवः मत्रः ३३ य
स्यैकशत्रे यस्य सपाशाः वहुधा वहुप्रकाराः — आश्चर्य
पोक्तं अस्तीतिशेषः इतीतिकिम् एकोपिअच्छियः कर
कालिनः हलंयतः अनेक संख्येः शाधिरससिसंख्यामस
स्त — ककुभादिशां प्रान्ताः दिगन्ताः तत्रविश्रान्ताः शै
शैलाऽपर्वताः तेषांस्वभ्रान्ताः [illegible] मध्याः गत्वविशे
षविश्वप्रमस्यमः तत्रस्थैः सपत्नैः सर्वतः वीक्षमाणाः इय
उपः अनवतानि [illegible] दुर्चितं आत्मनः कौशग्युक्ति
निः शंकोपि हस्मात् शत्रुः कोपः मुकुलैः तस्यमध्ये [illegible]
तिरितिस्थाश्चर्य [illegible] वगारी [illegible] अक्षध्यासोरवङ्ग्रहः

३६

रव॰ घा॰ धूमः जृंभते विकसति किंविधः प्राभंजने प्रभंजनस्यायं
२६ प्राभंजनः तस्मिन्वेगेऽपि न प्रवर्तते न तिरोगच्छतीत्यर्थः अ पत
न्यः धूमः वायुकोपेन प्रपतति चलो नैव अपरस्तु चलः धा
16 रा धराणां मेघानां वृन्दे समूहे मिश्रस्य कर्णोऽपि लीने अपरः
मेघेषु नीलो भवति च परं परीविषयस्तस्य अग्निः हेतुः अ
न्यः धूमः स्वदृष्टो न नयनपथगतः सन् अस्माकं तांति
पानं न अन्यः धूमः अस्मन्निदानमिति जाड्यमिति कदा
चित् छिन्नमूलेन अन्यः छिन्नमूलः सभो वर्ति अनएवापूर्वत्व भ
म् ३५ निर्याति अस्यास्तोह महोपारणाः वै पदीरां वैरि
णां अनीकिनीनां डाकिनी हृते अपूर्वः प्रामनाशिसुः य
मवालकः इह जृंभतो प्रामनोऽयमराड्यम इत्यमरः किं
वः

विधः भीषणानां सदसि नित्यं कंपः कंपरहितः किं चान्यत् । त्वा
रश्मीति भासोज्ज्वल सोज्ज्वलशुभ्रभावेनात्रिजगति लोकत्रये वि
भ्राजनस्य स्वात्मस्य वृद्धस्य पूर्वाजीनि स्पष्टाश्वसः त्रुतनापि ना
उत्पादकः साहसानां जन्मभूः पुनः प्रौढानामपि पित्रनीके
वैदेग्धृत्कृपदेशा उचितकृतावितिपदं देहलीप्रदीपन्या
येनात्रापि योजनीयम् ३६ उदितित्ते मनुष्यतीक्ष्णः कृ
पाणः अत्र सर्वः भुज एव भुजगः सर्पः तस्य फणाः फणाः
च्योरित्यमरः संख्ये संग्रामे प्रेमवति । किंविधः स्वेन उत्सा
हात्कुतूहलः किं सत्त्वारिवहत्यन्निगणांश्चाजिः एष्टे संग्राममम
र्य्यः ध्ये इत्यमरः हेलयारानेत्याजायित्वा निजं नानुतः किंवि
धः तेषां शत्रूणां अस्सवः प्राणाः तु एव सततं गाः वायवः

रघु.श. तैषां तच्छायापयन् पानं प्राशनं तस्य कंमस्तेन निस्स ७ स्तः स टी.
१७ र्पधीरांपवनादीनेनिनाम्स्त्रवयं सर्पाणां मणि रवे
द्वितः पुनः शत्रूणां कालेखंडांतर यत्पलं मांसं तस्य
शाकलं न दुत्तकल्पेद धानः धर्मसीदधनः ३७ सांद्र
न्ति एतद्दीपः कृपाशः दीप्त मालं बालु रेवत मालं बद्ध
तस्य प्ररोहः संग्रामस्यच ध्वांत देवांतरी यंद्दीपं तापो
स्त्रियामंतरीय मित्यमरः तस्मिन् विलसंति किंविधः
छाया सांद्रया छायया कांतिः तस्याछायादविता — स्तथा
नपिशाकल दिशां यंत रालेमध्ये अनवपत्रैः अतष्वा
रिपूणां अस्त्रैः स्तैः सौ सिक्तोपि अथात्यन्त सपादिपयः
पायितोपि अनलवद्भूतः पुनः किंविधः प्राभंजनैः प्रभंज

नस्य वायोरिमेन्नैः वैगैरपिश्च नरलिन्नवपुः ३८ मा
नम्वदिति एनवीया कृपमाणिसंगरस्रिसंग्रामाग्रेवि राग्रे
लसन्नि म नरामानिपायेन केवकालाजिव्हेनि रूप
कं यमाजिह्वाकिंविशमान्नसर्यत ग्रन्यजिह्वानां
शानन स्रखनन नध्रियेवन्न हु ग्रेवग्रानन शानूणां
मिनि संवंधेषष्टी दारयंती ग्रनएवसनधी देवकेरष्ट
किंविदुरमा नःकिंविधानवंवदूषिररक्तवसावमा
जाचनासांधाराः धयंनी घेटपाशो शत्रूणां यशसां
पदानांमिथेरागादिशिदिशि गंडूषान्वांविलियंनी
३९ क्रीडन्नीनि एनदीयाकृपाणी स्फुररावीनधांकं
पष्यास्यानयग्राविलासिशालने किंविधाहवधुक्षस
नै=

ख॰श॰ अद्रिजभुवि चंद्रचूडांगसंगात् भ्रमौ क्रीडन्ती खेलंती पुनः टी॰
१८ किंविधा कुन्तु कान्तस्य वन्तः संगताभ्यः मिलिताभ्यः ।
स्वर्वेश्याभ्यः प्रतीत्याः सुन्दर्याः अमराः देवाः तेषां त
रवः कल्पवृक्षादयः तेषां कमनी वर्षं तस्य केः अप्रीति
मन्दं ददाना दत्तसारस्या किंच कल्पादितिजेंद्रराज्ञः
देवीकृत्य सुरेवाः देवीत्यभिधय भूतनशावच्छिः किम
र्ध्वमित्याह तदपि मनकृतेतेषां हितनीद्राणां अपि
मतंन कृतेतदर्थं पुनः किंविधा शत्रूणां विरोधि
नां कालरात्रेः घोलिका कन्या ४० मृत्युपीति कः
अस्य खड्गः जयति सर्वोत्कर्षेण वर्तते किंविधः ज नै
यश्रीः जय लक्ष्मीः तस्याः पाणिग्राहं पाणिग्रहणं वि

कीर्त्तुः कर्तुमिच्छुः पुनः रसवतां रागवतां अग्रणीः श्रेष्ठः पुनः
प्रत्यर्थिनः ये त्वामापतन्ति तेषां प्रति ननु प्रति शरीरस्तंभश्च वि
स्वरस्वभावन्यैस्वर्यकंपश्च स्वेदश्च तान् जनयन् सन् समितं
उपेसं ग्राममंडपे समित्तं ग्राम्भेभयोरिति कोपासारः वि
वराम्भिवः वैवर्ण्यमश्रु च प्रलयश्च न केवलं तान् एषां स
मा हारं तमपि जनयन् संपादयन् स्तंभः स्वेदोऽथ रोमांचः
स्वरभंगश्च वेपथुः वैवर्ण्यमश्रु प्रलय प्रलया इत्यष्टौ सा
त्त्विकाः स्मृताः पुनः किंकृतः चंद्रश्च इंद्रेणोपयस्य सत
प्यां पुनः इति महाशूर्पपात्रे इति नीतिकिंसार्गं स्वस्वरोऽरस
मुद्यन्तु लोकं प्रादुर्भूतं धत्ते यः पारिणग्रहणं कर्त्तुमिच्छा यस्य
स्तंभादयः सात्विकभावाः भवंति अत्र वर्णनंपेयामिति

ख॰ शा॰ एतन्नदाश्चर्यं ४१ निकोषेति अस्य समरे जैत्र: जयशील: टी॰

१९ स कृपाणः खड्गः जयति सर्वोत्कर्षेण वर्तते सकः यत्र
यस्मिन्नातिस्कोषेपि धानरहिते सति द्विषि प्राप्ताः वैरि प्रा
प्यमाणाः प्रस्तोग्रयामीत्यमरः मूर्द्धि मस्तके करकमलकं
नंकोषं मुकुलं धारयंति सकिंचान्यत् नदीयः द्विषि प्रा
प्त संवधीकोषैः आगारं अलंकं त्यर्थं संचितः एकी
कृतः अलंतयं नाशं आगमत् वहारांभो जयश्रीः यस्य
खड्गस्य धारा तस्याः अंभः पानीयं तस्य जयश्रीः अस्मा
न्मात्रीमत्यंतामिलिष्यं यंइतिशेषे यमित धीःतिष्ठितबुद्धिः
कोशंगोपनवस्तु उच्चैः अधासी ऊर्ध्वातेप्राशनेषकारेत्य
र्थः ४२ मांद्रामिति अस्य कृपाणीसामीतिसंग्रामे स

हृष्टः सीमंतो लेखवरेखैव सीमंतः केशापकृतिस्तद्वल्लेख
रेखैवैव तत्स्वकं द्वधेदी ऽप्रामवतीत्यर्थः किंविशाकुंतभाजा र
वलानाम धेस्सांद्राः येषांभोदः मेघास्तेषांमालिरामाया
द्युतिः कांतिः सैव हसितं स्वेयस्याः सासीमंतपदेकुंतलाः
कुंतलाः नामैकदेशे नाम समस्तावलाः केशाः वलवालौ
केशपर्यायो ऽन्नः किंभूतः भाकान्तिर्येषां ते घनते गंधाः द्वि
पदाः मत्तराजाः तेषां कटतटी गंडस्थल तटी तस्याः र
कंठदेवासिंदूरतेन स्पर्शात् ऽतः किंभूतानि सीमंतमर्याद
रहितं यत्पष्टोचितं यतस्य नियमतैः उज्जिहानस्वरूपा र
सीमंतरेखापि प्रभयपाष्टो नियमतैः उज्जिहानस्वरूपाभ
वतीति ज्ञानेः ४२ उधृमिति मस्यसतीदृशाः कृपारसः

स

खं॰प्र॰ जयन्ति वैर्त्कवैरा वर्त्तन्ते सकः शत्रुप्रवीराः वय इव — श टी॰

२० व स्व स्वे रु क्वनं यं कृपाराणां घयेनं म न्वते मान यंतीकिं वि॰

धं श्र्ययेनउ धूं ग्याकाशे रविकाचिक्किसैरेः सूर्यकान्तिसम्भूहेः॰

स्फुरं — दीप्यामंडलविवं दर्शयंत पुनः कें विधस्य स्वेता

रुधिरेण शोणांनिश्चितनरे भ्रमन्ति तीद्वाणां कोणांए कदेसां

वंचुस्तू चीमि — क्षिप्राणां चंक्रान्ती द्वाणत्वात स्व चीसाम्यस्य

नवत्व॰ शोणोन्तुजातिः रहो भस्त्री वेगवाकुल्यंवर साणसि

रसि प्रपित्तडपतित्रमि छ्रनं किंभूताः प्रवीराः वयस्त्र मुरु॰

रुवरिवारं कंपनाः कंपगुक्ताव योपिकं पनं स्वभावाः ४८

उन्मज्जन्तीति सत्वः त्रुगुप्यरवज्र्ः प्रघन्तुविरणा भ॰

मोसमज्जुंभते सकः शत्रुवीराः यं दृभोतालिं भ्रशानिंदभो

लिरखानिर्दर्ययेरित्यमरः मत्वते किम्भूतनये दंभोलिं
विंध्याद्रिः विंध्यपर्वतः तस्यपङ्क्तिः येदंताबलाःस्ते
षां वलंसैन्यं तस्य करटाः गंडस्थलानि तात्कोटिशः
अनेकशः कद्दयंतंविदारयंतं किंविधान्दंतावल
करटान् उन्मृ उानीयादान धारातस्याः जलेतस्यवहे
लासरीप्रवहस्तयाजर्जरान् पुनः कूटकल्यान्ताशिव
रन्मूनान् पुनःकथंभूतंदंभोगलिं जननेयनगत्तिं लोकन
त्रमार्गमाहदाअपहृदानंआछायंतं ४५ कालीति अमुष्य
तीद्वाशिकृपाणी इयंकालस्यय मस्य तर्जुनीअंगुली उज्जिर
हीते — र्हुंगच्छतिकिंविधाकालायसस्य इमकालायसीया:
कालायसलोहसैः सारभागैःनिर्मित्ताअतस्वेव कालीप्रया

स्रा

रघ॰ श्लो॰ माकिंविधैः सारभोगैः पटुजरठतरैः अतिवृद्धैः पुनः किं टी॰
२१ विधापर्वद्वयेनाश्लिष्टे स्फुटपलकवती सर्वतः कंपमाना
उन्मीलंती गृहीत्वा धरणिभुजंगां विरिस्ताङ्गं तर्जनीयंती
तर्जनांकुर्वती अनादरे षष्ठी अकाले अस्समये कल्पः
श्रुता क्षयः तस्य व्यपगमः प्राप्तिः तद्भिः तृचका ५६ हूरादिति
सेत्यध्याहारः एतदीयाकृपाणी स्फुरंतां विलसति सा
कायाकृपाणी व्योमयाजास्थितानां विमानमार्गास्थिता
नां व्योमयानं विमानोऽस्त्रीत्यमरः देवानां वृंदैः समूहैः
प्रतिपक्षेभवाः प्रातिपक्ष्याः शत्रवः येषां समस्तैः राजानः
तेषां वंशसमुदायस्य एकैकः लुंठतीवेरागविंतो क्यतेह आ
श्रयते कुत्रेत्यपेक्षायामाह रणशिरसि स॒ वारंवारं
र्ग

किंभूतस्य प्रातिपदस्य तस्मात् द्वर्गस्य दूरानतए नंकूपारसीप
तिंजिघांसोः हंतुमिच्छतिसतत्प्यातस्य महामहमिहका
यान्त्र हंद्दर्वमहमिकानया धावतः किंवसटितिशीघ्रं
भीत्यानयेनवैमुख्यमजनीतितिमुखवंभाकुतस्यनिक वै
टतः तसिः ४२ तत्कालमिति सःश्रमणयजेत्रः कूपा
राः समरेजयति सर्वान्कर्षेराावर्त्तेसकः यंकूपारां
लोकाः प्रत्यर्थिनः येस्मापती — ःराजानः तेषांस्फुटं
मुकुटाशीखाः मुकुटाग्राणितेषांप्रेरवरीभूतः मुखा
भूतः यः नीलग्रावानीलपाषाणाः तं मेतिरे नत्रपा
त्वात् किंभूतंग्रावाणां तरं यत्तनकंठवर्णतत्मये
हृतदेशे भूतलप्रदेशे हृतं प्रसवंघनामित्यमरः सर्वतः

[illegible]

स्वकुशतकटीका

पुरातन — नं. ५८८

नं. ४२ नया.

नं. ५२ [illegible]
स्वकुशतकटीका
पत्राणि [illegible]